

Εμμ. Κριαράς, η διαδρομή ενός σπουδαίου Έλληνα

ΜΑΡΙΑ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Για τον θάνατο του Εμμανουήλ Κριαρά είναι δύσκολο να νιώσει κανείς τη συνήθη θλίψη του αποχαιρετισμού. Υπεραιωνόβιος - πέθανε σε ηλικία 108 χρονών - έζησε, είδε, στοχάστηκε, μελέτησε (κυρίως), δίδαξε, γνωμάτευσε για το βίο, την πολιτική, την κοινωνία, την ελληνική γραμματεία περισσότερο από τον καθένα. Νιώθει όμως μια τρυφερή μελαγχολία για το είδος του ανθρώπου που χάνεται. Ενός ανθρώπου που αγάπησε με πάθος την επιστήμη του («η φιλεργία είναι το βασικό προσόν μου», έλεγε), ευρυμαθή και πεπαιδευμένου ποτέ σε παρελθόντα χρόνο.

Ο καθηγητής Εμμ. Κριαράς δε σταμάτησε να μελετάει και να αντλεί πληροφορίες, να συναντά φοιτητές, φίλους, πολιτικά πρόσωπα, ως το τέλος του βίου του. Ένας άνθρωπος 108 ετών, εξαντλητικά παρών: «Στην υπερεκατονταετή ζωή μου δεν θυμάμαι ποτέ αντίστοιχη περίοδο με ανάλογα πολιτικά και κυρίως - οικονομικά αδιέξοδα. Θα ήθελα να είχα πεθάνει, να μην είμαι αναγκασμένος να βιώνω αυτές τις καταστάσεις στον τόπο μου. Φταίμε όμως κι εμείς». Και σε συνέντευξή του στην «Κ» πριν από δυο χρόνια (4/04/2012, στη Γιώτα Μυρτσιώτη) μιλούσε για την ανάγκη μεταρρυθμίσεων και αλλαγής νοοτροπίας «όχι μόνο στην πολιτική και τα κόμματα, αλλά σε ατομικό

επίπεδο, γιατί όλοι μαζί έχουμε συμβάλει στη δημιουργία αυτού του νεοελληνικού αδιεξόδου», επέμενε στην ανάγκη «σωφροσύνης και νηφαλιότητας»: «Λιγότερος εγωισμός, υπέρβαση για να εξέλθει από τα δεινά ο τόπος».

Η ζωή του Εμμ. Κριαρά εκτός από μυθιστορηματική σε έκταση και γεγονότα, είναι ταυτόχρονα και ένας μίτος για την ιστορία της νεοελληνικής εκπαίδευσης. Γνώρισε από κοντά τον Γιάννη Ψυχάρη, βρέθηκε στη Γερμανία το 1930, στο ζόφο της ανόδου του ναζισμού, πέρασε την Κατοχή στην Αθήνα, με «αντίσταση κατά του κατακτητή», επιβιβάστηκε στο πλοίο Ματαρόα το '45 για να ολοκληρώσει τις μεταπτυχιακές σπουδές του στο Παρίσι, δίδαξε μεσαιωνική φιλολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1950), συνέδεσε το έργο του με τη γλωσσική μεταρρύθμιση του 1976 και την καθιέρωση του μονοτονικού το 1982. Ο Εμμ. Κριαράς, ο τελευταίος μεγάλος δημοτικιστής, κατοικούσε σε ένα διαμέρισμα στην οδό Αγγελάκη στη Θεσσαλονίκη, το ίδιο από το 1959, γεμάτο βιβλία, χαρτιά, τόνους αλληλογραφίας, βραβεύσεις, μικροαντικείμενα και έπιπλα από διαφορετικές εποχές. Κυρίαρχη η παρουσία στις φωτογραφίες της συνοδοιπόρου του Αικατερίνης Στριφτού, καθηγήτριας στο πανεπιστήμιο Μακεδονίας, με την οποία είχαν παντρευτεί το 1936. Πέθανε το 2000, δεν είχαν αποκτήσει παιδιά. «Η επιστήμη είναι το καταφύγιό μου, αλλιώς η ζωή μου θα ήταν πολύ δύσκολη» είχε εξομολογηθεί σε «Γεύμα» που παραχώρησε στην «Κ» (29/11/2009).

Η κηδεία του Εμμ. Κριαρά θα γίνει την Τρίτη, στην Αγία Σοφία, στις 12 το μεσημέρι. Την επόμενη μέρα η σορός του θα μεταφερθεί στην Κρήτη, στα Χανιά. Θα ταφεί στις Στέρνες, ένα χωριό του Αποκόρωνα, όπως ήταν η επιθυμία του.